

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32847/ln.2023.19.07>

Балан Б. М.

аспірантка

Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИДАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ТА АДМІНІСТРАТИВНИХ (ІНДИВІДУВАЛЬНИХ) АКТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. В системі інструментів публічного адміністрування провідне місце займають такі способи адміністративно-правового впливу на суспільні відносини як видання нормативно-правових та індивідуальних актів.

Практично не існує суспільних відносин, що врегульовані нормами адміністративного права, в яких би адміністративні органи не застосовували такі способи виконання завдань що стоять перед ними. Не є виключенням із цього й проблеми публічного адміністрування використання англійської мови в Україні, як мови міжнародного та публічного спілкування.

В умовах сьогодення українське суспільство переживає низку концептуальних і викликів які пов'язані з євроатлантичною інтеграцією, метою якої є повноцінне входження України в ЄС та НАТО. На цьому шляху питання інструментарію публічного адміністрування використання англійської мови в Україні піднімається з новою гостротою. Так як у цій сфері, існують певні протиріччя та невідповідності. Все це, разом із поєднання недосконалості норм адміністративного права обґрунтовують актуальність аналізованої статті.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

До проблеми публічного адміністрування публічного використання англійської звертали в свою увагу вчені правники Ю. Богатирець, В. Галунько, В. Данілов, П. Діхтієвський, О. Єщук, Т. Коломоєць, О. Колюшова, О. Костенко, О. Кузьменко, П. Лютіков,

О. Мажник, Р. Мельник, С. Монсьонз, С. Стеценко, С. Сливка, О. Ястремська та ін. Проте вони питання аналізованої нами проблематики безпосередньо не аналізували, а звертались свої зусилля на найбільш загальних, спеціальних чи суміжних викликах. .

Формулювання цілей статті. *Мета статті* полягає в тому щоб на основі аналізу теорії адміністративного права, діючого законодавства та практики діяльність адміністративних органів розкрити зміст видання нормативно-правових та індивідуальних актів, як інструментів публічного адміністрування використання англійської мови в Україні.

Виклад основних положень. В своїх дослідженнях ми виходимо із концепції нерозривного зв'язку публічного забезпечення розвитку української мови (як державної) та збільшення вживаності англійської, як мови міжнародного спілкування. При безумовному пріоритеті української мови як єдиної державної. Відповідно інструменти публічного адміністрування використання української та англійської мови є не тільки тісно пов'язаними, а в деяких випадках й спільними.

Згідно із вимогами Кодексу адміністративного судочинства *Еrhf]yb* нормативно-правовий акт – це акт управління (рішення) суб'єкта владних повноважень, який встановлює, змінює, припиняє (скасовує) загальні правила регулювання однотипних відносин, і який розрахований на довгострокове та неодноразове застосування [1]. Видання нормативних актів – це установлення норм права

підзаконного характеру в процесі адміністративної діяльності публічної адміністрації – це адміністративна правотворчість, яка здійснюється у формі видання органами та посадовими особами публічної адміністрації актів неперсоніфікованого (загального) характеру – нормативних. Це викликано тим, що загальні норми і правила поведінки, сформульовані в законах, не в змозі охопити всіх аспектів, які потребують додаткового врегулювання нормами адміністративного права. Тому й виникає потреба в конкретизації та деталізації законодавчих норм до стадії їх правозастосування. Це правотворчий підзаконний напрямок адміністративної діяльності публічної адміністрації (адміністративна правотворчість), що передбачає розпорядчу діяльність, спрямовану на розроблення та встановлення підзаконних правил загального характеру, які мають владний характер відповідно до вольової сутності адміністративного права, спричиняють нормативні наслідки в ході реалізації завдань публічної адміністрації; здійснюються у формі видання суб'єктами публічної адміністрації актів неперсоніфікованого характеру – офіційних документів; ухвалюються виключно повноважним суб'єктом публічної адміністрації у встановленому порядку й згідно з офіційно передбаченою процедурою; можуть бути опротестовані або оскаржені в установленому чинним законодавством порядку (наприклад, у порядку адміністративного судочинства); у разі недотримання вміщених у них юридичних владних приписів спричиняють особливі юридичні наслідки – відповідальність винної сторони; з ними пов'язане розв'язання публічною адміністрацією численних проблем у різних галузях, сферах і секторах суспільного життя. В цілому провідні вчені адміністративісти доводять, що видання нормативних актів – це правотворчий підзаконний напрямок діяльності публічної адміністрації, що передбачає розпорядчу діяльність через ухвалення правил загального характеру, які породжують юридичні наслідки стосовно

конкретизації та деталізації законів до стадії їх правозастосування [2].

Наприклад, згідно із підзаконним нормативно-правовим актом який затверджений Указом Президента України від 16 листопада 2015 р. № 641, було оголошено 2016 р. Роком англійської мови в Україні. Згідно з яким ставилося завдання активізувати вивчення громадянами англійської мови з метою створення для них можливостей її використання у сферах освіти, науки, культури, економіки та інших сферах, передбачивши здійснення в установленому порядку заходів, зокрема щодо: організації на базі вищих навчальних закладів курсів із вивчення англійської мови студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними і науково-педагогічними працівниками, іншими громадянами; сприяння розширенню в установленому порядку викладання здобувачам вищої освіти навчальних дисциплін англійською мовою; запровадження вивчення англійської мови як другої іноземної у загальноосвітніх навчальних закладах, у яких вона не вивчається; розширення мережі гуртків з вивчення англійської мови у позашкільних навчальних закладах, а також практики її застосування в роботі з вихованцями, учнями і слухачами за різними напрямами позашкільної освіти; проведення фахових конкурсів, олімпіад та інших змагань з англійської мови серед педагогічних, науково-педагогічних працівників, учнів та студентів; розвитку взаємного обміну учнями, студентами між навчальними закладами України та держав, у яких англійська мова є основною мовою спілкування; активізації участі загальноосвітніх навчальних закладів України в навчальній програмі Європейського Союзу «E-Twinning Plus» [3]. Ще одним прикладом видання підзаконного нормативно-правового акту аналізовані нами сфері публічного адміністрування використання англійської мови в Україні є затвердження центральним органом виконавчої влади, що формує та здійснює державну політику у сфері охорони здоров'я та медичної освіти «Критеріїв успішного

складання тестових екзаменів ліцензійних інтегрованих іспитів і величини критерію «склав» для інтегрованого тестового іспиту «КРОК» та іспиту з англійської мови професійного спрямування як компонентів єдиного державного кваліфікаційного іспиту у 2021–2023 роках» [4].

Отже, видання підзаконних нормативно-правових актів адміністративними органами у сфері публічного адміністрування використання англійської мови в Україні це – розпорядча діяльність адміністративних органів щодо розробки та затвердження норм права з метою деталізації та уточнення законів України до моменту їх правозастосування стосовно органічного використання англійської мови в мовному просторі України як мови міжнародного спілкування та захисту й розвитку української мови як первинної цінності Українського народу.

У діючому законодавстві під адміністративним актом розуміють рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, прийняте (вчинена) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямоване (спрямована) на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб) [5]. Хоча в Кодексі адміністративного судочинства, практично тотожна за змістом категорія має іншу назву індивідуальний акт – акт (рішення) суб'єкта владних повноважень, виданий (прийняте) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання адміністративних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи або осіб, та дія якого вичерпується його виконанням або має визначений строк [1]. На наш погляд наведені два законодавчих визначення провідної категорії адміністративного права є певним недопрацюванням законодавця, однак вони не несуть собі як сутнісних так і змістовних протиріч. В цілому вони доповнюють один одного.

Юридичній літературі з адміністративного права доводиться що, адміністративний акт – будь-яке рішення органу публічної адміністра-

ції, яке має зовнішню спрямованість і приймається з метою врегулювання конкретного випадку у сфері публічної адміністрації [6]. Ознаками індивідуального акта є такі: є юридичним актом індивідуальної дії, адже ці акти стосуються конкретних осіб та їхніх відносин, а їх головною рисою є конкретність; чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративного права, які видають такі акти; розв'язання за їх допомогою конкретних, а саме індивідуальних справ або питань, що виникають у сфері публічного адміністрування; чітка визначеність адресата – конкретної особи або осіб; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, зумовлених цими актами; можуть бути оскаржені лише особами, безпосередні права, свободи чи охоронювані законом інтереси яких такими актами порушено; ухвалюється суб'єктом публічної адміністрації в установленому (процедурному) порядку, порушення якого може призвести до недійсності адміністративного акта – це має бути суб'єкт, уповноважений на здійснення адміністративної влади; спрямований на створення, зміну чи припинення прав та обов'язків фізичної або юридичної особи (осіб), тобто для адміністративного акта характерна зовнішня спрямованість його дії. Акцент на зовнішні дії адміністративного акта дозволяє відмежовувати такі акти від внутрішньо спрямованих актів – наприклад, щодо вирішення організаційних питань усередині адміністративного органу. В цілому провідні вчені адміністратив Вісти доводять що, видання індивідуальних актів, як інструментів публічного адміністрування – це рішення суб'єктів публічної адміністрації щодо вирішення конкретних адміністративних справ, що зумовлює юридичні наслідки для визначених суб'єктів адміністративного права, а їх дія припиняється після одноразового застосування (здійснення встановлених у них адміністративних обов'язків і прав) [7].

Адміністративні акти у сфері публічного адміністрування використання англійської мови в Україні є різносторонніми, вони

є найбільш вживаним інструментом публічного адміністрування та відображають різні аспекти аналізований нами проблематики. Наприклад, Видання суб'єктами публічної адміністрації індивідуальних актів. Наприклад, Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 березня 2016 р. № 199-р було затверджено «План заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, на період до 2020 року». Згідно з яким запроваджувалось в педагогічних та класичних університетах підготовка педагогічних працівників за інноваційною програмою «Шкільний учитель нового покоління», проведення сертифікації та атестації випускників вищих навчальних закладів, які навчалися за мовними педагогічними спеціальностями, щодо професійно-методичної компетентності, запровадження механізму звільнення від складання вступного випробування з іноземної мови вступників на навчання для здобуття магістра ступеня та доктора філософії, які підтвердили рівень знання іноземної мови дійсним міжнародним сертифікатом відповідного рівня [8]. Інші приклади, Указ Президента України від 5 квітня 2001 р. «Про вдосконалення забезпечення реалізації державної мовної політики» згідно з яким на Державний комітет інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України покладалась виконання функцій із забезпечення реалізації державної мовної політики. Вимагалось від Кабінету Міністрів України в місячний строк подати в установленому порядку пропозиції щодо внесення

змін до положень про Міністерство культури і мистецтв України та Державний комітет інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України [9]. Наступний приклад, Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2001. № 839 «Про призначення Резнікова В.П. першим заступником начальника Управління зв'язків з громадськістю, завідуючим сектором розвитку засобів масової інформації, інформаційної та мовної політики Департаменту внутрішньої політики Секретаріату Кабінету Міністрів України» [10].

Отже видання адміністративних (індивідуальних) актів суб'єктами публічної адміністрації у сфері публічного адміністрування використання англійської мови в Україні це – адміністративна діяльність планового та організаційного характеру визначених не те законодавством України адміністративних органів з метою виконання державної мовної політики пріоритетом якої є панування усіх сферах суспільного життя української мови як державної та англійської як мови міжнародного спілкування.

Висновки: Видання нормативно-правових та адміністративних актів, як інструментів публічного адміністрування використання англійської мови в Україні – це адміністративна діяльність визначених на те законом адміністративних органів нормотворчого та індивідуального характеру спрямована на забезпечення мовної політики в Україні щодо безумовного панування усіх сферах суспільного життя української мови та збільшення використання англійської мови, як мови міжнародного спілкування.

Анотація

В статті сформовано зміст видання нормативно-правових та адміністративних актів як інструментів публічного адміністрування використання англійської мови в Україні. Доведено що це адміністративна діяльність визначених на те законом адміністративних органів нормотворчого та індивідуального характеру спрямована на забезпечення мовної політики в Україні щодо безумовного панування усіх сферах суспільного життя української мови та збільшення використання англійської мови, як мови міжнародного спілкування. Зроблено висновки що, видання підзаконних нормативно-правових актів адміністративними органами у сфері публічного адміністрування використання англійської мови в Україні це – розпорядча діяльність адміністративних органів щодо розробки та затвердження норм права з метою деталізації

та уточнення законів України до моменту їх правозастосування стосовно органічного використання англійської мови в мовному просторі України як мови міжнародного спілкування та захисту й розвитку української мови як первинної цінності Українського народу. Отже видання адміністративних (індивідуальних) актів суб'єктами публічної адміністрації у сфері публічного адміністрування використання англійської мови в Україні це – адміністративна діяльність планового та організаційного характеру визначних не те законодавством України адміністративних органів з метою виконання державної мовної політики пріоритетом якої є панування усіх сферах суспільного життя української мови як державної та англійської як мови міжнародного спілкування

Ключові слова: адміністративний акт, адміністративний орган, англійська мова, видання, індивідуальний акт, інструмент публічного адміністрування, мовна політика, нормативно-правовий акт, публічне адміністрування, українська мова.

Balan B. M. Issuance of regulatory and administrative (individual) acts as tools of public administration of the use of the English language in Ukraine

Summary

The article describes the content of the publication of regulatory and administrative acts as tools of public administration of the use of the English language in Ukraine. It has been proven that this is the administrative activity of the administrative bodies of a rule-making and individual character, determined by law, aimed at ensuring the language policy in Ukraine regarding the unconditional dominance of the Ukrainian language in all spheres of public life and increasing the use of the English language as the language of international communication. Conclusions were made that the issuance of subordinate regulatory legal acts by administrative bodies in the field of public administration of the use of the English language in Ukraine is a regulatory activity of administrative bodies regarding the development and approval of legal norms with the aim of detailing and clarifying the laws of Ukraine until the moment of their enforcement regarding the organic use of the English language in the linguistic space of Ukraine as the language of international communication and the protection and development of the Ukrainian language as the primary value of the Ukrainian people. The issuance of administrative (individual) acts by subjects of public administration in the sphere of public administration of the use of the English language in Ukraine is an administrative activity of a planned and organizational nature of administrative bodies not determined by the legislation of Ukraine in order to implement the state language policy, the priority of which is to dominate all spheres of public life Ukrainian as the state language and English as the language of international communication

Key words: administrative act, administrative body, English language, publication, individual act, instrument of public administration, language policy, normative legal act, public administration, Ukrainian language.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36. № 37, ст. 446.
2. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Видання друге. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
3. Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні. Затверджено Указом Президента України. Верховна Рада України. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641/2015#Text>
4. Критерії успішного складання тестових екзаменів ліцензійних інтегрованих іспитів і величини критерію «склав» для інтегрованого тестового іспиту «КРОК» та іспиту з англійської

мови професійного спрямування як компонентів єдиного державного кваліфікаційного іспиту у 2021-2023 роках», Затверджено Наказом Міністерство охорони здоров'я України від 22 січня 2021 р. № 106. Верховна Рада України. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-21#Text>

5. Про адміністративну процедуру. Закон України від 17 лютого 2022р. 17 лютого 2022 р. № 2073-ІХ. *Голос України* : офіційне видання від 15.06.2022. № 123.
6. Адміністративне право для громадян України: науково-популярне видання / за ред. В. Галунька. Київ : НДППІ, 2019. 114 с.
7. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
8. Плані заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, на період до 2020 року. Затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 березня 2016 р. № 199-р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199-2016-%D1%80#Text>
9. Про вдосконалення забезпечення реалізації державної мовної політики. Указ Президента України від 5 квітня 2001 р. Указ втратив чинність на підставі Указу Президента України від 19 грудня 2005 № 1811. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/233/2001#Text>
10. Про призначення Резнікова В.П. першим заступником начальника Управління зв'язків з громадськістю, завідуючим сектором розвитку засобів масової інформації, інформаційної та мовної політики Департаменту внутрішньої політики Секретаріату Кабінету Міністрів України. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2001. № 839. Верховна Рада України. 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/839-2001-%D0%BF#Text>